

mely csak amaz éghajlatok sajátja, a dolgok bizonyos rendjének, mely sehol másutt nincsen, s némely vidékek szeretete csak arra szolgál, hogy megerősíti bennök a haza, a föld, lakás, tulajdon és család szeretetét. Nem így van ez a cigányoknál, kik elvetik a család, haza, lakás és tulajdon fogalmait. Az egész földet hazájokul veszik, a hely, a hova csak lépnek, az övék; családjuk a véletlenül összegyült és alakult népraj; a faágakra felterített ponyva, vagy egy törékeny „ajupa“ (négerkunyhó), kielégítő lakás nekik, s mindazt, a mit ohajtanak, hogy egy pillanatra élvezzék, úgy tekintik mint tulajdonukat. Minden égalj ínyökre van, feltéve, hogy az alatt szabadon és korlát nélkül bolyonghatnak.

XXI.

Gyakran kelle aludnunk a legmesszebb eső égboltok mennyezete alatt; gyakran ébrednünk a reggeli harmattal a kelő nap sugáira, egyszerre nyitván fel szempilláinkat, mintegy a tűz szurására; sokszor kelle tanulmányoznunk az orkán szabálytalan dallamait, a zenekar gazdag szerelését, melyet neki a fésűfogu fenyő s az ezer sípu nádak nyujtanak; többször kelle naphosszat, hanyatt fekve, a kék ég alatt töltenünk, alámerülve a fű magas hullámaiba, hol a kasza még nem járt; beletanulnunk az édes bizalmak érzésébe, miket ilyenkor a fülbe susognak lassan, nesztelenül s

rémület nélkül engednünk a hideg és sikos kigyót lábszárunkon felkúszni, vagy átköríteni homlokunkat folytonos gyűrűdzéssel; hogy úgy mondjuk, minden fát, nedvének illatáról felismerni kelle tudnunk, és beavatva lennünk a szárnyas állatok titokteljes nyelvébe, hogy felfoghassuk, hogy azon túl nincsen élet, ha a fűszeres zamatot nem élvezzük, melyet a fák terjesztenek a légben; hogy a fül kiszárad, ha nem hallja többé ama symphoniai gyászénekek gazdag változatait, melyeket az esti zivatar rögtönöz; hogy a szem könnybe lábbad, csak keskeny falakkal találkozáván, midőn a megiritkított éthert s a hajnal gyöngyöző ködét keresi; hogy az ember nem alhatik a kő-kalitkában, és hogy szobáink lenyomott plafondja alatt nem bír lélekzeni a mell, mely kiszélesedett, midőn a végtelen azur *szabad levegőjét* huzamosan szította. Ki pótolja az ily benyomásokhoz szokott érzelmek helyett, ama tragoediák megindító jeleneteit, melyek azon környékeken játszanak, a hol ember nincsen? Ki közelítené meg ama szétzúzó haragot, mely a mennydörgésben piroslík, s melyet az erdők, óriási, rettentő chorussal viszhangoznak? ama véres drámákat, melyek a nap egyszeri lemente, mint egy hős halála körül, lefolynak? egyetlen fának búskomoly szomoruságát, melynek a szél leveleit tépi, dühvel pergetvén le egy ily elbájoló jelenség sárgult maradványait? Mi lenne hasonlatos, a távol liliomosok, a rózsás ködök, s ama kék színvegyületek szerelmes mélabujához,

melyek bizonytalan hullámzással borítják a körvonalakat, melyeket egy szép tavasz arany reggele lassan-lassan megvilágít? Micsoda mesterség által előállított jólét érhet fel ama boldog meglepéssel, mely megkettőzteti az életerőt, midőn az ember nyílt mezőn látja, a langy, nyári eső mint frísíti fel a földet, főröszt meg a növényeket, engeszteli ki és teszi sugárzóvá az eget? Melyik szigoru hatalom pompája hasonlítható a fagy hideg keménységéhez, melynek mint valamely embertelen gazdának megjelenése, azonnal elhallgat-tatja az élő és vidám vizek csevegését, elnémitja a dalokat, a növények nedvkeringését megállítja és megkeményíti a föld kebelét?

XXII.

Csalhatlanul unalmasnak és ízetlennek talál az minden kigondolt örömet, kinek abban telik kedve, hogy a téllel dacoljon, érezvén orczájának tüztét, mely kegyetlen fuvalmának ellenáll, ki örömet marad egyedül, a szabad ég alatt, szemet hunyva metsző csapásainak, a sivatag közepén, mely gúnyosan ragyog! Csak az érzéketlen, a pulya kéjelgés kényeztetései iránt, ki ismerte az elálmosító borzadályt és az édes dermettséget, mely annál kevésbbé sejteti a halált, mennél inkább közeledik. Az a közönyös a sok vakító pompa csillogása iránt, ki látta a forgószél jó kedvét, midőn szilajon tépi a halmok fényes hóte-